

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการรับสินบน ประจำปีงบประมาณ 2568

โรงเรียนวัดเขาลาก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการรับสินบน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๘
โรงเรียนวัดเขาลาก

ส่วนที่ ๑ ผู้ปฏิบัติงานหรือรับผิดชอบ กระบวนการหรือโครงการ

๑.๑ หลักการและเหตุผล

การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยเป็นหลักประกันองค์กรระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ เพราะได้มีมาตรการป้องกันการทุจริต การเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้ โดยมีการค้นหาหรือระบุจุดอ่อน (Weakness) ของระบบต่าง ๆ ภายในองค์กร ที่อาจเป็นช่องให้เกิดการทุจริต และเป็นการมุ่งหาความเป็นไปได้ (Potential) ที่จะเกิดการกระทำการทุจริตในอนาคต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ การบริหารองค์กรอย่างมีธรรมาภิบาล สำนักงาน ป.ป.ท. ในฐานะเป็นกลไกของฝ่ายบริหารและในฐานะฝ่ายเลขานุการ ศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.) ได้กำหนดการพัฒนาคุณภาพของเครื่องมือในการยกระดับค่าคะแนนดัชนี การรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) เป็นรูปธรรม โดยปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ได้พัฒนาเกณฑ์การประเมินเชิงคุณภาพ “ระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต” (Corruption Risk Management Systems: CRMS) และประยุกต์ใช้ ISO ๓๗๐๐๑ (Antibribery Management Systems : ABMS) ระบบการจัดการการต่อต้านการให้และรับสินบนในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตเพื่อขับเคลื่อนให้หน่วยงานภาครัฐมีการประเมินความเสี่ยงการทุจริต การจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต เพื่อป้องกันและลดโอกาสการทุจริตได้อย่างแท้จริง เพื่อสร้างภาพลักษณ์และ ความเชื่อมั่นให้กับประชาชน นักลงทุนและชาวต่างชาติ ซึ่งจะส่งผลให้ค่าคะแนนดัชนีรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ของประเทศไทยสูงขึ้น สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ ตระหนักถึงมาตรการ ป้องกันการทุจริตสามารถจะช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กร การให้ความสำคัญของคณะผู้บริหารที่กำหนดนโยบายด้านความเสี่ยงการทุจริต ที่ไม่ยอมรับความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตทุกกรณี และแสดงเจตนาสนับสนุนการสร้างระบบการควบคุม ป้องกัน ตรวจสอบ และให้พนักงานทุกคนถือเป็น แนวทางปฏิบัติถ่ายทอดสู่การบริหารงานของสำนักงานโดยเคร่งครัด (พระราชบัญญัติสภานโยบายการ อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒)

๑.๒ วัตถุประสงค์

๑. สร้างมาตรการในการป้องกันและลดโอกาสการทุจริต
๒. ปรับปรุงกลไกการทำงานเชิงรุก หยุดยั้งช่องทางการทุจริต และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน
๓. เพิ่มมูลค่าขององค์กรต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มั่นใจในระบบธรรมาภิบาลและความซื่อตรงขององค์กร

๑.๓ ประเภทของความเสี่ยงการทุจริต

คู่มือการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๗ โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) กำหนดให้มีการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ใน ๔ ด้าน ดังนี้

๑. ด้านการอนุมัติ อนุญาต หมายถึง การประเมินโอกาสและความรุนแรง ที่เกิดขึ้นกับบุคคล/องค์กร หรืองานราชการ อันเกิดจากการให้บริการด้านการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติ การอำนวยความสะดวก ในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.๒๕๕๘

๒. ด้านการใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ หมายถึง การประเมินโอกาสและความรุนแรง ที่เกิดขึ้นกับบุคคล/องค์กรหรืองานราชการ อันเกิดจากการใช้อำนาจที่ได้มาจากตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง โดยกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่มีการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติในทางมิชอบ

๓. ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง หมายถึง การประเมินโอกาสและความรุนแรง ที่เกิดขึ้นกับบุคคล/องค์กร หรือ งานราชการ อันเกิดจากผลประโยชน์ทับซ้อน ของการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงาน

๔. ด้านการบริหารงานบุคคล หมายถึง การประเมินโอกาสและความรุนแรง ที่เกิดขึ้นกับบุคคล/องค์กร หรืองานราชการ อันเกิดจากผลประโยชน์ทับซ้อนของการบริหารงานบุคคลขององค์กร

นิยาม ศัพท์เฉพาะ

คำศัพท์เฉพาะ	คำอธิบาย
ความเสี่ยงการทุจริต (Corruption Risk)	ความเสี่ยง: เหตุการณ์ที่มีความไม่แน่นอนและมีความเป็นไปได้ที่อาจจะเกิดขึ้น ทุจริต : การใช้อำนาจรัฐในทางที่ผิด: การดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบและรับสินบน หรืออาจก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงานใน อนาคต
สินบน (Bribery)	สินบน Bribery ISO ๓๗๐๐๑: ได้ให้ความหมายสินบน หมายถึง การเสนอ การสัญญา การให้การรับ การเรียกรongผลประโยชน์ที่ไม่สมควร ไม่ว่าจะมิมูลค่าเท่าใด (ผลประโยชน์นั้นเป็นได้ทั้งในรูปตัว เงินและ ไม่ใช่ตัวเงิน) ทั้งทางตรงและทางอ้อม และไม่ว่าจะ เป็น สถานที่ใด ๆ ก็ตามโดยเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการโน้มน้าวหรือตอบแทนเพื่อให้บุคคลกระทำ หรือละเว้นการ กระทำ อัน เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามหน้าที่ของบุคคลนั้น
ของขวัญ	ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของ รัฐ พ.ศ. ๒๕๖๕ : ให้นิยาม “ของขวัญ” หมายถึง เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ให้แก่กันเพื่ออวยชัยไมตรี ให้เป็นรางวัล ให้โดยเสนาหา ให้เพื่อการสงเคราะห์หรือให้เป็นสินน้ำใจ และ ให้หมายรวมถึงประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้เช่น การให้สิทธิพิเศษซึ่งมิใช่เป็นสิทธิที่จัดไว้สำหรับบุคคลทั่วไปในการได้รับการลดราคาทรัพย์สินหรือการได้รับการ หรือการรับการฝาก อบรม หรือ การรับความบันเทิง ตลอดจนการออกค่าใช้จ่ายในการ เดินทาง หรือ ท่องเที่ยว ค่าที่พัก ค่าอาหาร หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียว และไม่ว่าจะให้เป็นบัตร ตัว หรือหลักฐานอื่นใด การชำระเงิน ให้ล่วงหน้า หรือ การคืนเงินหรือ สิ่งของให้แก่ภายหลัง

การรับทรัพย์สิน หรือ ประโยชน์ อื่นใด ตามธรรมจรรยา	มาตรา ๑๒๘ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการประกอบประกาศคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๑ เรื่องหลักเกณฑ์การรับ ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ.๒๕๕๓ ข้อ ๓ ให้นิยาม “การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ตามธรรมจรรยา” หมายความว่า การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่น ใดจากญาติ หรือบุคคลที่ให้อำนาจในโอกาสต่าง ๆ โดยปกติตาม ขนบธรรมเนียม ประเพณี หรือวัฒนธรรม หรือให้กัน ตามมารยาทที่ ปฏิบัติกัน
ประเด็นความเสี่ยงทุจริต	เป็นขั้นตอนในการค้นหาว่ามีรูปแบบ หรือเหตุการณ์ที่อาจจะความ เสี่ยงการทุจริต ในอนาคต
โอกาส (Likelihood)	โอกาสหรือความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต
ผลกระทบ (Impact)	ผลกระทบจากเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้น ทั้งที่เป็นตัวเงินหรือไม่เป็น ตัวเงิน
ระดับความรุนแรงของความ เสี่ยง การทุจริต (Risk Score)	คะแนนรวมที่แสดงให้เห็นถึงระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการ ทุจริต ที่เป็นผลจากการประเมินความเสี่ยงการทุจริต จาก ๒ ปัจจัย คือ โอกาสเกิด (Likelihood) และผลกระทบ (Impact)
ผู้รับผิดชอบความเสี่ยงการ ทุจริต (Risk Owner)	ผู้ปฏิบัติงานหรือรับผิดชอบ กระบวนการหรือโครงการ

ส่วนที่ ๒ การประเมินความเสี่ยงเพื่อป้องกันการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

๒.๑ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

โรงเรียนวัดเขาฉลาก ได้กำหนดเกณฑ์เพื่อใช้ในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน โดยอ้างอิงจากคู่มือการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนวัดเขาฉลาก ที่กำหนดเกณฑ์ การประเมินความเสี่ยง พิจารณาจาก ๒ ปัจจัย คือ โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และ ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ได้ทั้งเกณฑ์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยใช้เป็นพื้นฐานในการประเมินความเสี่ยงต่าง ๆ ดังนี้ เกณฑ์โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood) พิจารณาจากความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงในระยะเวลาใดเวลาหนึ่งหรือความถี่ของโอกาสเกิดของโรงเรียนวัดเขาฉลาก กำหนดไว้ ๕ ระดับ คือ

ตารางที่ ๑ กรอบเกณฑ์โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)

๕ (สูงมาก)	มีโอกาสดังกล่าวสูงมาก (>๘๐% หรือปีละ ๖ ครั้งขึ้นไป)
๔ (สูง)	มีโอกาสดังกล่าวสูง หรือเกิดขึ้นบ่อยครั้ง (>๕๐-๘๐% หรือปีละ ๒-๕ ครั้ง)
๓ (ปานกลาง)	มีโอกาสดังกล่าวปานกลาง หรือเกิดขึ้นบางครั้ง (>๒๐-๕๐% หรือปีละครั้ง)
๒ (น้อย)	อาจมีโอกาสดังกล่าวน้อย หรือเกิดขึ้นนาน ๆ ครั้ง (๑๐-๒๐% หรือ >๑-๓ ปีต่อครั้ง)
๑ (น้อยมาก)	มีโอกาสดังกล่าวน้อยมาก หรือเกิดขึ้นได้ในกรณียกเว้น (<๑๐% หรือ >๓ ปีต่อครั้ง)

เกณฑ์ความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) พิจารณาวัดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น โดยกำหนดลักษณะเป็นผลกระทบที่ไม่ใช่ทางการเงิน ได้แก่ ภาพลักษณ์ของ โรงเรียนวัดเขาฉลาก กำหนดไว้ ๓ ระดับ คือ

ตารางที่ ๒ กรอบเกณฑ์ความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)

ผลกระทบด้านภาพลักษณ์	
๕ (สูงมาก)	มีข้อร้องเรียนการทุจริต และปรากฏว่าทุจริตจริง แสดงถึงการเป็นองค์กรที่ไม่มีธรรมาภิบาล เช่น การกำหนดนโยบายที่มีผลประโยชน์ทับซ้อน การออกนโยบายโดยเอื้อประโยชน์ต่อหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง
๔ (สูง)	มีข้อร้องเรียนการทุจริตจากภายนอกองค์กรจนเป็นข่าวเกิดการเสียหายต่อภาพลักษณ์ขององค์กร
๓ (ปานกลาง)	มีข้อร้องเรียนการทุจริตภายในองค์กร

การจัดระดับความเสี่ยง (Risk Assessment Matrix) ของโรงเรียนวัดเขาฉลาก

ตารางที่ ๓ กรอบการจัดระดับความเสี่ยง (Risk Assessment Matrix)

Risk Assessment Matrix			ระดับของความเป็นไปได้ที่จะเกิด (Likelihood)				
			น้อยมาก	น้อย	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
ระดับของผลกระทบ ความรุนแรง (Impact)			๑	๒	๓	๔	๕
	สูงมาก	๕	๑x๕	๒x๕	๓x๕	๔x๕	๕x๕
	สูง	๔	๑x๔	๒x๔	๓x๔	๔x๔	๕x๔
	ปานกลาง	๓	๑x๓	๒x๓	๓x๓	๔x๓	๕x๓
	น้อย	๒	๑x๒	๒x๒	๓x๒	๔x๒	๕x๒
	น้อยมาก	๑	๑x๑	๒x๑	๓x๑	๔x๑	๕x๑

ตารางที่ ๔ คำอธิบายการบริหารความเสี่ยงตามระดับความเสี่ยง

ระดับความเสี่ยง	แทนด้วยแถบสี	คำอธิบายการบริหารความเสี่ยง
สูงมาก		ระดับความเสี่ยงที่เกินระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ อย่างมาก ต้องบริหารความเสี่ยงเร่งด่วน
สูง		ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ จำเป็นต้องจัดการความเสี่ยงให้ อยู่ในระดับที่ยอมรับได้
ปานกลาง		ระดับที่ยอมรับได้ แต่ต้องมีการเฝ้าระวัง อาจมีการปรับปรุงการ ควบคุมภายในให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
ต่ำ		ระดับที่ยอมรับได้ ไม่ต้องบริหารความเสี่ยง

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน
ของโรงเรียนวัดเขาลาก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

ประเด็น	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับของความเสี่ยง					วิธีการ/แนวทางในการบริหารจัดการ ความเสี่ยง
		ไม่มี	ต่ำ	ปาน กลาง	สูง	สูง มาก	
๑. การอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘	-	-					“ ไม่มี ความเสี่ยงการทุจริต” ในประเด็นการรับสินบนในกระบวนการงานอนุมัติ อนุญาต เนื่องจากหน่วยงานไม่มีภารกิจการอนุมัติ อนุญาตตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘
๒. การใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ	มีการใช้อำนาจหน้าที่ในการเรียกรับสินบน เพื่อแลกกับการได้รับใบสุทธิใบประกาศ	✓					- มีการตรวจสอบรายละเอียดและพิจารณาหลักฐานให้เป็นไปตามระเบียบระบุไว้ โดยมีเจ้าหน้าที่ดำเนินงานที่ชัดเจน และมีความซื่อสัตย์
	มีการใช้อำนาจหน้าที่ในการเรียกรับสินบนจากบุคคล เพื่อให้การรับรอง วุฒิการศึกษา รับรองตัวบุคคล	✓					- มีการตรวจสอบรายละเอียดและพิจารณาหลักฐานให้เป็นไปตามระเบียบระบุไว้ โดยมีเจ้าหน้าที่ดำเนินงานที่ชัดเจน และมีความซื่อสัตย์

ประเด็น	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับของความเสี่ยง					วิธีการ/แนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยง
		ไม่มี	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	
๓. การจัดซื้อจัดจ้าง	มีการเรียกรับสินบนจากบริษัทฯ ผู้รับจ้าง เพื่อแลกกับการเอื้อประโยชน์ให้กับบริษัทฯ ผู้รับจ้าง	✓					- ปฏิบัติและดำเนินการตาม พ.ร.บ. การจัดซื้อ จัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 - จัดทำสัญญาคุณธรรม (Integrity Contract) ใน ขั้นตอนการทาสัญญาจ้าง โดยนาสาระสำคัญตามข้อตกลงคุณธรรม (Integrity Pact) มาประยุกต์ใช้ - การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดซื้อจัด จ้างต่อสาธารณชนผ่านเว็บไซต์หลักของสถานศึกษา - ผู้บริหารกำกับดูแลเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ให้ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์โปร่งใส ตรวจสอบได้ รวมถึงการสร้างความตระหนักถึงผลกระทบที่เกิด จากการปฏิบัติงานโดยมิชอบ - มีการจัดอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจ และสร้าง ความ ตระหนักแก่บุคลากรเรื่องกฎระเบียบในการจัดซื้อจัดจ้าง

ประเด็น	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับของความเสี่ยง					วิธีการ/แนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยง
		ไม่มี	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	
๓. การจัดซื้อจัดจ้าง (ต่อ)	มีการเรียกรับสินบนจากการบริหารสัญญา และกรรมการตรวจรับ	✓					- มีการปฏิบัติและดำเนินการตาม พ.ร.บ. การจัดซื้อ จัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 - การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดซื้อจัด จ้างต่อสาธารณชนผ่านเว็บไซต์หลักของสถานศึกษา - ผู้บริหารกำกับดูแลเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ โปร่งใส ตรวจสอบได้รวมถึงการสร้างความตระหนักถึงผลกระทบที่เกิด จากการปฏิบัติงานโดยมิชอบ - มีการจัดอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจ และสร้างความตระหนักแก่บุคลากรเรื่องกฎระเบียบ และ โทษจากการทุจริต ทั้งทางวินัยทางอาญา และทางละเมิดเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและพัสดุ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง - ประกาศนโยบายไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ “No Gift Policy” ประจำปีพ.ศ. 2568 เพื่อเป็นแนวปฏิบัติแก่บุคลากร

ประเด็น	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับของความเสี่ยง					วิธีการ/แนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยง
		ไม่มี	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	
๔. การบริหารงานบุคคล	เจ้าหน้าที่ใช้อำนาจหน้าที่ในการเรียกรับสินบนเพื่อแลกกับ ให้ได้รับการบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย หรือเลื่อนตำแหน่ง	✓					- มีมาตรการตรวจสอบคุณสมบัติผู้สมัครอย่างเข้มงวด โดยเป็นไปตามระเบียบ กคศ. ว่าด้วยหลักเกณฑ์การสรรหา คัดเลือก และบรรจุแต่งตั้ง บุคคลเข้าเป็นลูกจ้าง พนักงาน - แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานบุคคล พิจารณากันกรอง ในกรณีระดับผู้ช่วยผู้อำนวยการขึ้นไป หรือให้ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นขึ้นไปตามลำดับเสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งการของผู้ำนวยการ โดยดำเนินการตาม ระเบียบ กคศ. ว่าด้วยการประเมินและบริหารผล การปฏิบัติงาน อย่างเคร่งครัด - ประกาศนโยบายไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ “No Gift Policy” ประจำปี 2568 เพื่อเป็นแนวปฏิบัติแก่บุคลากร

การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยงก่อนปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติของการเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกันโดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการรับรู้และยอมรับ จากผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้นำส่งงานให้) เป็นลักษณะ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นในลักษณะกำกับ ติดตามความเสี่ยง เป็นการสอบทาน เป็นลักษณะ Post-Decision

องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure/Incentive หรือแรงกดดัน แรงจูงใจหรือ Opportunity หรือ โอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่าง ๆ คุณภาพการควบคุม กำกับควบคุมภายในขององค์กร มีจุดอ่อน และ Rationalization หรือ การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต

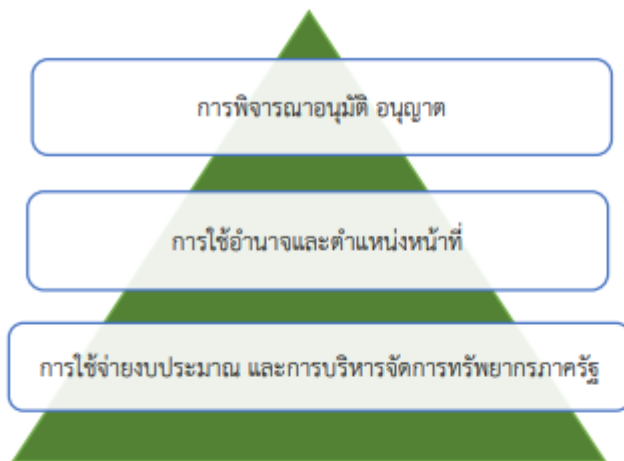
แบ่งประเภทความเสี่ยง ออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

๑. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต การกิจให้บริการประชาชนอนุมัติ หรือ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)

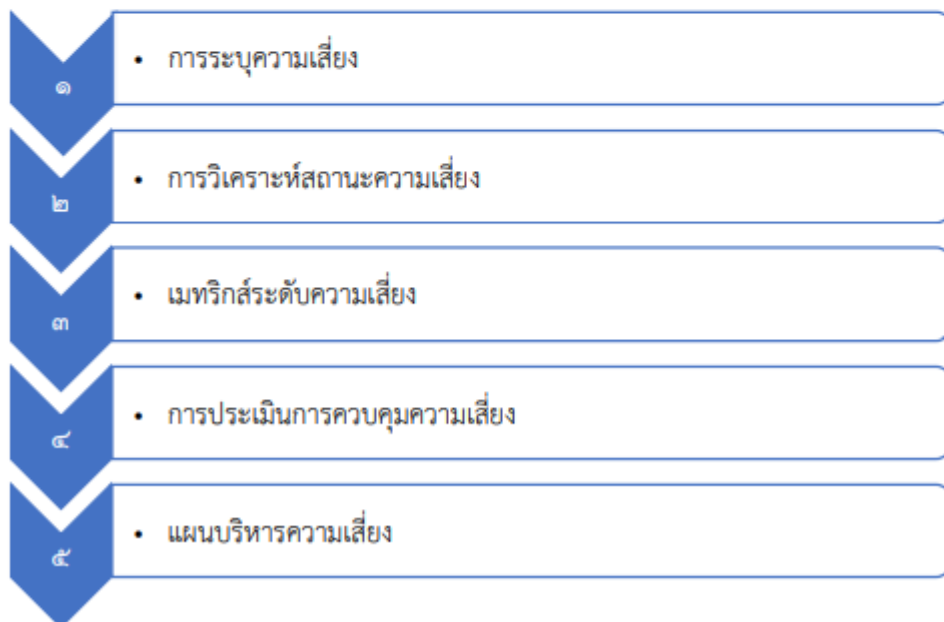
๒. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

๓. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากร

ภาครัฐ

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

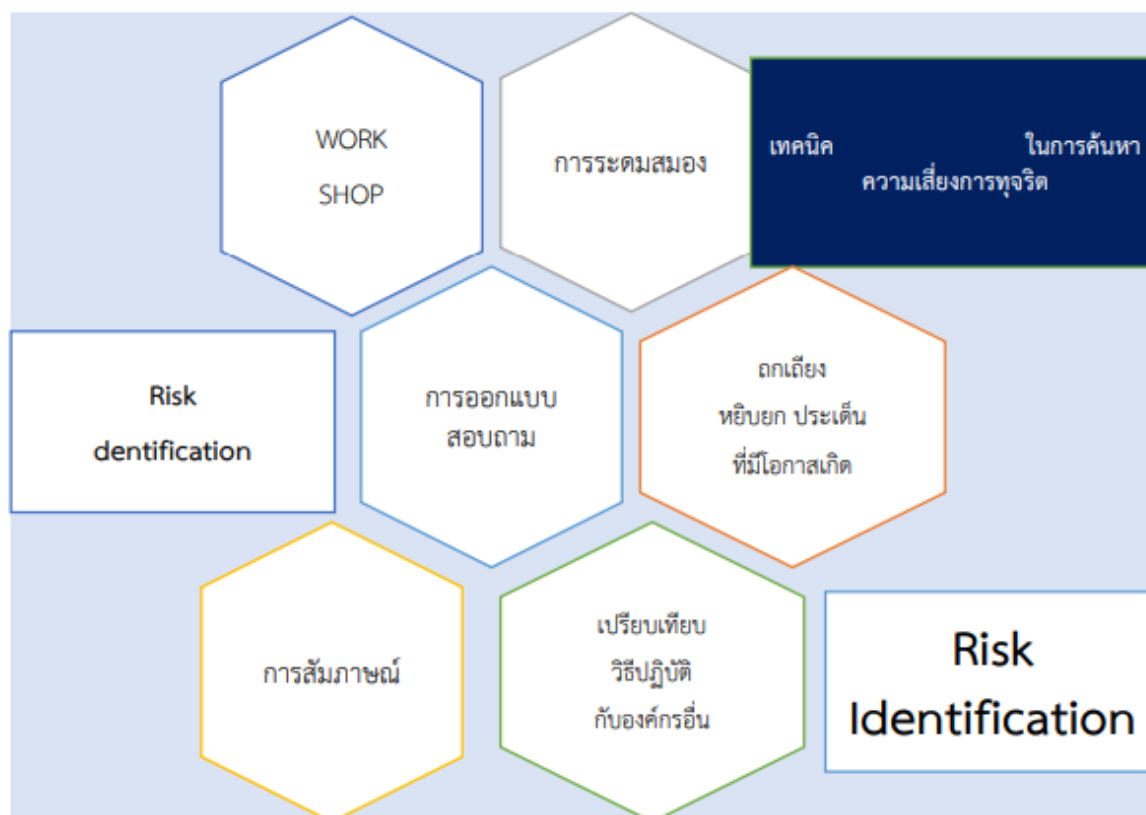

การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

ขั้นตอนที่ ๑ นำข้อมูลที่ได้จากขั้นเตรียมการในส่วนรายละเอียดขั้นตอน แนวทางหรือเกณฑ์การปฏิบัติงาน ของกระบวนการที่จะทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งในขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้น ย่อมประกอบไปด้วย ขั้นตอนย่อย ในการระบุความเสี่ยงตามขั้นตอนที่ ๑ ให้ทำการระบุความเสี่ยง อธิบายรายละเอียด รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยงเฉพาะที่มีความเสี่ยงการทุจริตเท่านั้น และในการประเมินต้องคำนึงถึงความเสี่ยงในภาพรวม ของการดำเนินงานเรื่องที่จะทำการประเมินด้วย เนื่องจากในกระบวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอนอาจไม่พบความเสี่ยง หรือโอกาสเสี่ยงต่ำ แต่อาจพบว่ามีความเสี่ยงในเรื่องนั้น ๆ ในการดำเนินงานที่ไม่ได้อยู่ในขั้นตอนก็เป็นได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าหน่วยงานจะมีมาตรการป้องกันหรือแก้ไข ความเสี่ยงการทุจริตนั้นอยู่แล้ว นำข้อมูลรายละเอียด ดังกล่าวลงในประเภทของความเสี่ยงซึ่งเป็น Known Factor หรือ Unknown Factor

Known Factor	ความเสี่ยงทั้ง ปัญหา/เหตุการณ์ที่เคยรับรู้ว่าจะเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่า มีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำ หรือมีประวัติ มีมานาน อยู่แล้ว
Unknown Factor	ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้า ในอนาคต ปัญหา/เหตุการณ์ ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น (คิด ล่วงหน้า ตีตนไปก่อนไข้เสมอ)

เทคนิคในการ ระบุความเสี่ยง หรือค้นหาความเสี่ยงการทุจริตด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

เกณฑ์ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) เชิงคุณภาพ

ระดับ	โอกาสที่เกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตมากกว่า ๒๕ ครั้งต่อปี
๔	สูง	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๒๐ ครั้งต่อปี
๓	ปานกลาง	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๑๕ ครั้งต่อปี
๒	น้อย	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๑๐ ครั้งต่อปี
๑	น้อยมาก	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๕ ครั้งต่อปี

เกณฑ์ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)

ระดับ	ความรุนแรง	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน ประชาชนไม่ได้รับความสะดวก เป็นภัยด้านความมั่นคง อาชญากรรม และความรุนแรงอื่น ๆ
๔	สูง	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน และประชาชนไม่ได้รับความสะดวก
๓	ปานกลาง	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน
๒	น้อย	-
๑	น้อยมาก	-

ระดับของความเสีย (Degree of Risk) แสดงถึงระดับความสำคัญในการบริหารความเสี่ยง โดยพิจารณา จากผลคูณของระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) กับระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ของความเสี่ยงแต่ละสาเหตุ (โอกาส x ผลกระทบ) กำหนดเกณฑ์ไว้ ๔ ระดับ ดังนี้

ระดับของความเสีย (Degree of Risk)

ลำดับ	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน
๑	ความเสี่ยงระดับสูงมาก (Extreme Risk : E)	๑๕ - ๒๕ คะแนน
๒	ความเสี่ยงระดับสูง (High Risk : H)	๙ - ๑๔ คะแนน
๓	ความเสี่ยงระดับปานกลาง (Moderate Risk : M)	๔ - ๘ คะแนน
๔	ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk : L)	๑ - ๓ คะแนน

ในการวิเคราะห์ความเสี่ยงจะต้องมีการกำหนดแผนภูมิความเสี่ยง(Risk Profile) ที่ได้จากการพิจารณาจัดระดับความสำคัญของความเสี่ยงจากโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และผลกระทบ ที่เกิดขึ้น (Impact) และขอบเขตของระดับความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้ (Risk Appetite Boundary) โดยที่

ระดับความเสี่ยง = โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ต่างๆ x ความรุนแรงของเหตุการณ์ต่างๆ
(Likelihood x Impact)

ซึ่งจัดแบ่งเป็น ๔ ระดับ สามารถแสดงเป็น Risk Profile แบ่งพื้นที่เป็น ๔ ส่วน (๔ Quadrant) ใช้เกณฑ์ในการจัดแบ่ง ดังนี้

ระดับความเสี่ยง	คะแนนระดับความเสี่ยง	มาตรการกำหนด	การแสดงผลสัญลักษณ์
เสี่ยงสูงมาก (Extreme)	๑๕ - ๒๕ คะแนน	มีมาตรการลดและประเมินซ้ำหรือถ่ายโอนความเสี่ยง	สีแดง
เสี่ยงสูง (High)	๙ - ๑๔ คะแนน	มีมาตรการลดความเสี่ยง	สีส้ม
ปานกลาง (Medium)	๔ - ๘ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยงแต่มีมาตรการควบคุมความเสี่ยง	สีเหลือง
ต่ำ (Low)	๑ - ๓ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง	สีเขียว

ตารางระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)

ความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)

๕	๕	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕
๔	๔	๘	๑๒	๑๖	๒๐
๓	๓	๖	๙	๑๒	๑๕
๒	๒	๔	๖	๘	๑๐
๑	๑	๒	๓	๔	๕
	๑	๒	๓	๔	๕

โอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Likelihood)

- สถานะสีแดง : ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ ต้องมีแผน/มาตรการเพื่อลดความเสี่ยงทันที
- สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ ต้องมีแผน/มาตรการเพื่อลดความเสี่ยง
- สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงยังอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ แต่ต้องมีการทบทวนความเสี่ยงของมาตรการควบคุมที่มีอยู่
- สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยไม่ต้องมีการจัดทำแผนเพื่อลดความเสี่ยง